

מתורתו של צדיק אביר יעקב

משנתו של מרן רבי יעקב אביחצירא זי"ע | על דרך הפשט
לקט דרושים ומאמרים, כביאור פשט מצוות התורה וענייני עבודת השי"ת
שנלקטו מכל ספריו הק'

בס"ד, פר' תולדות תשפ"ו

בית יעקב

שלוש הבארות רמוזות על בחינות נפש רוח נשמה

ויקרא שם הבאר עשק כי התעשקו עמו, ויחפרו באר אחרת ויריבו גם עליה ויקרא שמה שטנה, ויעתק משם ויחפר באר אחרת ולא רבו עליה ויקרא שמה רחבות וכ' (טו כ-כב).

הנה אפשר לרמוז על שלש בארות, ששנים הראשונים קרא שמם עשק ושטנה משום דרבו עליהם, והשלישי קרא שמו רחבות. יש לרמוז שהם כנגד נפש רוח נשמה, דהאדם בתחלה יש לו נפש, ואם היה משתדל במצות ומעשים טובים עד שתקן נפשו פראוי, אז יבוא לו הרוח. ואם עוד הוסיף קדשה על קדשתו ותקן הרוח פראוי, אז תבוא לו הנשמה. והנה כל עוד שלא באה לו הנשמה עדין החיצונים רודפים אחריו ומתדבקים בו להחטיאו, וכשזוכה לנשמה אז מתרחקים החיצונים ממנו. משום דהנשמה מעולם הבריאה, ועולם הבריאה תלוי באמא עלאה, כמו שאמרו בתקונים (תיקון א' כג) אמא מקננא בכרסיא. ועוד, שהקלפות שבבריאה מועטים ונכפפים תחת הקדשה, לפיכך כיון שהנשמה באה משם אין החיצונים יכולים להתאחז בה:

ולפיכך הבאר הראשון הוא כנגד הנפש שקונה אדם בתחלה, וכשיש בו כי אם הנפש עדין החיצונים מתדבקים בו בחזק, ולהכי קרא שם הבאר עשק, כי התעשקו החיצונים עמו. אחר כך קונה הרוח, וגם בזה עדין החיצונים מתדבקים בו, ולהכי קרא שמו שטנה. אחר כך קונה הנשמה, ואז החיצונים מתרחקים ממנו, ולהכי קרא אותה רחבות, כי עתה הרחיב ה' לנו ופרינו בארץ: (מחשוף הלבן)

שלוש הבארות רמוזות על שלוש בתי מקדש

יש לרמוז על בית ראשון ובית שני והבית האחרון. דבית ראשון ובית שני נחרבו בעונותינו הרבים, ולזה נקראו עשק ושטנה. אמנם הבית האחרון שייבנה במהרה בימינו אמן לא יחרב לעולם, שנאמר (חגי ב ט) גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון, ולהכי קרא שמה רחבות, ואז יאמרו כל בני ישראל כי עתה הרחיב ה' לנו ופרינו בארץ: (מחשוף הלבן)

יראת יעקב

ברכת ארץ ישראל

ויזרע יצחק בארץ ההוא וימצא בשנה ההוא מאה שערים ויברכהו ה' (כו יב).

שבחה של ארץ ישראל

ארץ ישראל משבחת מכל הארצות. מתוך שהשגחת ה' עליה תמיד, וגדולה קדשתה הרוחנית, משיפיע השפע הרוחני גם על פורתיה הגשמיים, ומתברכים הם בגדל וטעם. ועתה בשנות הגלות, אין זוכים לראות את שפע הארץ בעינים, ומצפים ישראל לגאולה שלמה, אז יגדל השפע הרוחני והגשמי גם יחד.

ארץ ישראל עדיפה פי שבע משבחו של עולם

על שבחה וברכתה של ארץ ישראל, מביא רבנו זיע"א (לבוש זכר, תולדות) את דברי הגמרא (כתובות ק"ב), וזה לשונו, תנו רבנן, בברכותיה של ארץ ישראל בית סאה עושה חמשת רבוא כורין, ביישבתה של צען בית סאה עושה שבעים כורין. דתנאי, אמר רבי מאיר, אני ראיתי בבקעת בית שאן בית סאה עושה שבעים כורין. ואין לה מעלה בכל ארצות יותר מארץ מצרים, שנאמר (בראשית י"ו) כגן ה' פארץ מצרים, ואין לה מעלה בכל ארץ מצרים יותר מצען, דהוה מדברו בה מלכים [- שהיו דרים בה מלכים] דכתיב (ישעיה ל"ד) 'כי היו בצען שריר'. ואין לה טרשים בכל ארץ ישראל יותר מחברון, דהוה קברי בה שכבי [- שהיו קוברים בה מתיים], ואפלו הכי חברון מבנה על אחת משבעה בצען, דכתיב (במדבר י"ב) 'והחברון שבע שנים נבנתה לפני צען מצרים', מאי נבנתה אילימא נבנתה ממש, אפשר אדם בונה בית לבנו קטן קדם שייבנה לבנו גדול, שנאמר (בראשית י"ו) 'ובני חם כוש ומצרים ופוט וכנען' אלא שמבנה על אחת משבעה בצען. והגוי מלי בטרשים, אבל שלא בטרשים חמש מאה. והגוי מלי שלא בברכותיה, אבל בברכותיה כתיב (בראשית כ"ב) 'ויזרע יצחק בארץ ההיא' וגו'. עד כאן.

חמישים אלף כורין לבית סאה

באור הדברים על פי דברי רש"י הקדוש שם, שתחברון היתה משבחת מצען פי שבע, ומכיון שבצען מצאנו שהיתה עושה שבעין כורין לבית סאה, הרי שתחברון תעשה בית סאה ארבע מאות ותשעים כורין. וזהו באדמת טרשים, אך באדמה טובה תעשה חמש מאות, ומכיון שבברכותיה נאמר 'מאה שערים', יש להכפיל מספר זה במאה, הרי שבאו לחמשה רבוא [חמשים אלף] כורין לבית סאה.

סתירת דברי רש"י

על דברים אלו הקשה הגאון רבי צבי הירש הורוץ זכר צדיק וקדוש לברכה, [אב בית דין של קהלת 'זאמוט' וגלילותיה, בספרו 'גאון צבי' על התורה], שלכאורה דברי רש"י בגמרא סותרים את דבריו בפרושו על התורה. כי כאן על הפסוק 'ויזרע יצחק בארץ ההיא', פרש רש"י שלא היתה זו ארץ ישראל עצמה, אלא רק סמוכה לה, ועוד שלא היתה זו הארץ מלאה ברכה, כי שנת בצרת היתה, ולכן הדגיש הכתוב פעמים, 'בשנה ההיא' ובארץ ההיא'. וזה לשון רש"י כאן: בארץ ההיא. אף על פי שאינה חשובה בארץ ישראל עצמה, פארץ שבעת הגוים. בשנה ההוא. אף על פי שאינה פתונה, שהיתה שנת רעבון. בארץ ההיא בשנה ההיא. שניהם למה, לומר שהארץ קשה והשנה קשה. עד כאן.

מכח זה כתב אותו גאון שיש כאן 'מקום עיון גדול', והכריח עצמו לבאר את כל הסגיא במסכת פתבות באופן אחר ושלא כדברי רש"י שם, כדי שלא יקשו דברי הגמרא מדיוק הפסוק שכתב רש"י בפרושו לתורה.

דווקא מוזן קשה יש להוכיח את השבחה

אך נראה לומר בפשטות כי אין הדברים סותרים כלל וכלל, ואין כאן אפילו ריח קשיו. כי אמנם נכון הדבר שהיתה השנה קשה והארץ קשה, אך אדרבה, דווקא משום כך נתן להוכיח כי אם אפלו בזמן כזה ובמקום כזה נתנה הארץ בברכותיה מאה שערים, קל וחמר שבשנה טובה ובארץ טובה ועקרת בארץ ישראל, נתן הארץ לכל הפחות כמספר הזה, ומוכן מאד הלמוד מכאן לברכותיה של ארץ ישראל, ואין דברי רש"י הקדוש סותרים כלל ועקר.

באור יעקב

ויגדל האיש וילך הלוך וגדל

פְּעֵלָה גְדוּלָה בְּשֵׁמַיִם. פֶּעַם נִכְנַס וּבָא אֶצֶל רַבְּנֵי זִיעַ"א יְהוּדִי אֶחָד מִתּוֹשְׁבֵי הָעִיר, וְהִלְוֵהוּ בְּפִי עַל גְּבַאי הַצְּדָקָה עַל שְׁחֹשְׁבִים אוֹתוֹ לְעִשְׂרֵי... הִלְלוּ הַתְּדַפְּקוּ עַל פְּתוּחוֹ וְאָמְרוּ כִּי אוֹסְפִים הֵם צְדָקָה לַמְּטָרָה חֲשׂוּבָה, וְכִפִּי שֶׁהִנְהִיג רַבְּנֵי זִיעַ"א בְּעִיר הָיוּ גְבַאי הַצְּדָקָה שָׁמַיִם אֶת יְכָלָתוֹ שֶׁל כָּל אָדָם, וּמְשִׁיתִים עֲלָיו אֶת הַסְּכָנוֹת שֶׁעָלְיוֹ לְתַת, וּבִהְכָנְסָם אָמְרוּ כִּי מְשִׁיתִים הֵם עֲלָיו סָךְ חֲמִשָּׁת אֲלָפִים מְטָבְעוֹת זָהָב. נִבְהַל הָאִישׁ וְאָמַר כִּי אֵין בְּיָדוֹ סְכָנוֹת שֶׁכֶּזֶה וּמִימֵי לֹא הָעִירָךְ עֲצָמוֹ בְּכַוֵּן דָּא, וְהֵם בְּשִׁלְהֵם. מִשְׁהִתְחַנֵּן בְּפָנֵיהֶם כִּי אֵין לוֹ, גָּלוּ לוֹ כִּי בְיָמֵים הָאֲחֻרָיוֹנִים עָמְדוּ מֵאַחֲרֵי דְלֶת בֵּיתוֹ בְּכַמָּה הֶזְדַּמְנִיּוֹת, וְשִׁמְעוּהוּ שֶׁהוּא מוֹנֶה מְטָבְעוֹת זָהָב לְאֲלָפִים. וְהִיְהוּדִי בְּשִׁלוֹ, כִּי לֹא מְטָבְעוֹת זָהָב הֵיוּ אֵלּוּ, אֲלֵא פְרוֹסוֹת מְתָכָת, שֶׁכֵּן לְאַחֲרוֹנָה עָלָה בְּזִכְרוֹנוֹ לְרַכֵּשׁ וּלְהֵבִיא פְרוֹסוֹת סוּסִים לְגְדוּדֵי הַצָּבָא.

שָׁמַע רַבְּנֵי זִיעַ"א אֶת דְּבָרָיו וְאָמַר: "אִם קָבְעוּ גְבַאי הַצְּדָקָה אֶת הַסְּכָנוֹת הַזֶּה, בּוֹדָאִי מִשְׁמַיִם יִשְׁלַחוּ לָךְ אֶת מְלֵא הַסְּכָנוֹת. גַּם אִם כָּעַת אֵין לָךְ, בְּטוֹחֲנִי שִׁיְהִיָּה לָךְ, וְיִגִיעַ עִדְרָךְ". לֹא יָצְאוּ יָמִים אַחֲדִים וְהָאִישׁ נוֹשֵׁעַ בְּדֶרֶךְ פְּלִיאָת: בָּעַת שֶׁהֵבִיא לְמִמְנָה בְּצָבָא אֶת פְּרוֹסוֹת הַסוּסִים, חָשַׁב עִם קוֹנְהוֹ לְפִי מְטָבֵעַ זָהָב אַחַת לְכָל עֶשֶׂר פְּרוֹסוֹת, וְנִמְנְוָה כָּל הַפְּרוֹסוֹת וְנִמְצָא שֶׁהֵבִיא חֲמִשָּׁת אֲלָפִים פְּרוֹסוֹת. הָרִי שִׁשְׁכְּרוּ חֲמִשׁ מֵאוֹת מְטָבְעוֹת.

נִתַּן לוֹ הֵלָה אֲשׁוּר בְּכַתָּב, בְּכַדִּי שִׁיְנֵשׁ לְגִזְרֵי הַצָּבָא וְיִקְבַּל אֶת הַתְּשֻׁלוֹת הַמְּגִיעַ לוֹ, אֲבָל בְּטַעוֹת רַשָׁם שֶׁהֵבִיא חֲמִשִּׁים אֲלָף פְּרוֹסוֹת - וְנִמְצָא שִׁכְּרוּ חֲמִשָּׁת אֲלָפִים מְטָבְעוֹת זָהָב. מְלֵאוֹ לוֹ שִׁקִּים גְּדוּשִׁים בְּמְטָבְעוֹת זָהָב, חֲמִשָּׁת אֲלָפִים בְּמִסְפָּר, וְהֵלָה עֲשֵׂה דָרְכּוֹ בְּשִׁמְחָה הַיֵּשֶׁר לְבֵית רַבְּנֵי כְּדִי לְהַעֲנִיק אֶת כָּל הַכֶּסֶף הַמוֹשֵׁת עֲלָיו לְצְדָקָה.

'כִּי פֶתַח תִּפְתַּח אֶת יָדְךָ לוֹ וְהֶעֱבַט תַּעֲבִיטֵנוּ דִּי מַחְסְרוֹ אֲשֶׁר יַחְסֹר לוֹ'

(טו ח)

מִפְּלַג הִיָּה הַרְהִ"ק רַבִּי יַעֲקֹב אַבְיָחֶצִירָא הָאֲבִיר יַעֲקֹב זִיעַ"א בְּמַתָּן צְדָקָה לְעַנְיִים, מִכֶּסֶף הַזֵּיל עַל קֶצֶה גְבוּל הַיְכָלָת, וְאֵף לְהַתְרַמֵּת אֲחֵרִים הִיָּה מוֹסֵר נֶפֶשׁוֹ, שֶׁכֵּן יָצָא לְמַסְעוֹת אֲרָכִים, שֶׁנִּמְשְׁכוּ שְׁבוּעוֹת וְחֻדָּשִׁים בְּהַשְׁלֵטוֹת מִיַּגְעַת בְּדִרְכֵי חֲתָחִתִּים, בְּהַשְׁלִיכוֹ חֵיָּו מִנְּגַד וּבְמִסְרוֹ נֶפֶשׁוֹ, לְמַעַן הֵבִיא רוּחָה לְאֲבִיוֹנֵי עַמּוֹ הַמְּתוֹגָרְרִים בְּתַאפִּילָלָת. גַּם בָּעַת שֶׁעֲבַר בְּעִירִים וְעִירוֹת בְּמַחֲזוֹתֶיהָ הַשּׁוֹנִים שֶׁל מְרוֹקוֹ, נִהַג רַבְּנֵי לְהַפְרִישׁ מִכֶּסֶף הַצְּדָקָה וּלְחַלֵּק לְעַנְיֵי הַמְּקוֹם.

פְּלֵא מְפֵלֵא הַדְּבַר, שֶׁרַבְּנֵי זִיעַ"א עֲצָמוֹ הִזִּיר עֲצָמוֹ מִהֲנַאֵת מְמוֹן, וּמֵאוֹם הִיָּה חֵשׁ מִהַכֶּסֶף, עַד כְּדִי כֶּף שְׁלֵא הִיָּה נוֹטֵל מִמְטָבְעוֹת בְּיָדוֹ, אֲלֵא פוֹשֵׁט מְטַפַּחַת בַּד וּבְתוֹכָהּ הִיָּו מְנִיחִים אֶת הַמְּעוֹת. וְאֵף בְּכֶף לֹא הִיָּה לוֹ דִּי, אֲלֵא שְׁעָם שׁוֹבוֹ לְבֵיתוֹ הִיָּו מְרִיקִים אֶת הַכֶּסֶף לְקַפְתּוֹ שֶׁל גְּבַאי הַצְּדָקָה, וּמִיָּד הִיָּו מְכַבְּסִים אֶת הַמְּטַפַּחַת, לְבַל יוֹתֵר בֵּה רִיחַ שֶׁל כֶּסֶף.

מְגוּרָיו בְּבֵית פְּשׁוּט בְּמֵלֵאח' - הַרְחוֹב הַיְהוּדִי - שֶׁבְּעִירָה רִיסָאנִי, כִּשְׁהוּא מְצַטְמָצֵם בְּהוֹצָאוֹתָיו וְחֵי בְּפִשְׁטוֹת גְּדוּלָה. וְעַד כְּדִי כֶּף הַסְּתַפֵּק מִמֶּשׁ בְּמוֹעֵט, עַד שֶׁכָּאֲשֶׁר מִצָּא פֶּעַם מְעִיל עֲלִיוֹן חֲדָשׁ, אָמַר: "אֵין לִי מָה לְעִשׂוֹת בְּבִגְד נוֹסָף", וְשִׁלַּח אֶת אֶחָד מֵאֲנָשָׁי שְׁלוֹמוֹ, שִׁיתֵן אֶת הַבְּגָד לְפָלוּנֵי הָעִנִּי שֶׁהִבְחִין בְּבִגְדוֹ שֶׁהוּא קְרוּעַ.

וְכָל כֶּף גְּדוּל הִיָּה בְּמִצּוֹת צְדָקָה, עַד שֶׁנִּתְקַים בּוֹ כֶּכֶל הַיֵּצֵא מִפִּי - יַעֲשֶׂה פְּשׁוּטוֹ כְּמִשְׁמַעוֹ. גַּם מְלִים שֶׁנֶּאֱמְרוּ כְּלֵאחֵר זֶה, עֲשׂוּ רַשָׁם וּפְעָלוֹ

קדושת יעקב

אור רזי התורה

תַּבַּת 'גֵּר' עִם הָאוֹתִיוֹת עוֹלָה בְּגִימְטְרִיא כְּחֻשְׁבוֹן הַתַּבּוֹת 'זֶה הַפְּשֵׁט' (406), וְלִכְּן לֹא עֲלֵתָה הַחֲפִירָה יָפֵה, וְעִדְוִין הִלְכוּ בְּחֶשֶׁךְ. מִשׁוּם כֶּף, יִיקְרָא שֵׁם הַבָּאָר עֲשֻׁק' - לְרַמֵּז עַל הַחֶשֶׁךְ שְׁנוֹתָרוֹ בּוֹ, כִּי תַבַּת 'עֲשֻׁק' עִם הָאוֹתִיוֹת עוֹלָה בְּגִימְטְרִיא כְּחֻשְׁבוֹן הַתַּבּוֹת 'הוּא חֶשֶׁךְ וְאֶפְיֻלָּה' עִם הַכּוֹלָל (473).

מְרַמֵּז נוֹסֵף יֵשׁ לְהוֹכִיחַ כִּי 'בָּאָר עֲשֻׁק' רוֹמֵזת לְלִמּוּד הַפְּשֵׁט, שֶׁכֵּן אוֹתִיוֹת הַמְּלוּי שֶׁל תַּבַּת 'פְּשֵׁט' - פ"א ש"ן ט"ת - עוֹלָה בְּגִימְטְרִיא כְּחֻשְׁבוֹן תַּבַּת 'עֲשֻׁק' עִם הַכּוֹלָל (471), וְכֵן 'עֲשֻׁק' אוֹתִיוֹת 'עֲקֵשׁ', כִּי הַלּוּמֵד פְּשֵׁט בְּלִבָּד מְשׁוּל לְהוֹלֵךְ בְּחֶשֶׁךְ בְּדֶרֶךְ עֲקֵלְתוֹן מְעַקֶּשֶׁת.

גם הדרש והרמז אינם מספיקים

אֲחֵר כֶּף חֲפָרוֹ עַבְדֵי יַצְחָק בָּאָר אַחֲרָת, הִיא בָּאָר 'שְׁטַנְה', שֶׁנִּקְרָאת כֶּף כְּדִי לְרַמֵּז עַל לוּמְדֵי הַדְּרָשׁוֹת וְהַרְמְזִים, שֶׁעִדְוִין לֹא נִכְנָסוּ בְּשַׁעֲרֵי הָאוֹרָה לְלַמֵּד רְזֵי תוֹרָה, וְלִכְּן גַּם הֵם עִדְוִין בְּחֶשֶׁךְ יְהִלְכוּן וְלֹא רָאוּ אוֹר יוֹם, כְּרַמֵּז תַּבַּת 'שְׁטַנְה', הַעוֹלָה בְּגִימְטְרִיא כְּחֻשְׁבוֹן הַתַּבּוֹת 'הִיא הַחֲשִׁיכָה' (364).

האור האמיתי - סודות התורה

אֲכַן לְבַסּוּף, כְּאֲשֶׁר הַצְּלִיחוּ הַעֲבָדִים לְחַפֵּר אֶת הַבָּאָר הַשְּׁלִישִׁית, הַרוֹמֵזת לְלִמּוּד חֲכַמַת הָאֱמֶת, רָאוּ בְּרַכָּה בְּמַעֲשֵׂי יְדֵיהֶם, וְאֵז יִיקְרָא שְׁמָה רַחֲבוֹת', כִּי תַבַּת 'בְּרַחֲבוֹת' עוֹלָה בְּגִימְטְרִיא 'הָאוֹרוֹת' (618), וְכִפִּי שֶׁכֶּבֶר הוֹבָא לְמַעְלָה כִּי 'אוֹר' בְּגִימְטְרִיא 'דָּז'. וְגַם הַשֵּׁם 'רַחֲבוֹת' עֲצָמוֹ מֵתַאִים לְלוּמְדֵי סוּדוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁעֲלֵיהֶם אָמַר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ בְּחֻכְמָתוֹ (מְשִׁלֵּי א כ) 'חֲכַמּוֹת בְּחוּץ תִּרְנֶה בְּרַחֲבוֹת תִּתֵּן קוּלָה'.

וְמָה שֶׁנִּמְסַר עֵינָיו זֶה עַל יְדֵי מַעֲשֵׂי עַבְדֵי יַצְחָק, הוּא מִשׁוּם שִׁיַּצְחָק אֲבִינוֹ עֲצָמוֹ רוֹמֵז לְלִמּוּד חֲכַמַת הַקְּבֵלָה, בְּאֲשֶׁר שְׁמוֹ 'יַצְחָק' עוֹלָה בְּגִימְטְרִיא 'דָּז' עִם הַכּוֹלָל (208), מִשׁוּם אַחֲזִיתוֹ בְּרִזְוִן הַטְּמִירִין.

וְיַחְפְּרוּ עַבְדֵי יַצְחָק בְּנַחַל וְיִמְצְאוּ שֵׁם בָּאָר מִים חַיִּים. וְיִרְבוּ רְעֵי גֵר עִם רְעֵי יַצְחָק לְאֹמַר לָנוּ הַמַּיִם וְיִקְרָא שֵׁם הַבָּאָר עֲשֻׁק כִּי הַתַּעֲשֻׁקוּ עַמּוֹ. וְיַחְפְּרוּ בָּאָר אַחֲרָת וְיִרְבוּ גַם עֲלֶיהָ וְיִקְרָא שְׁמָה שְׁטַנְה. וְיַעֲתַק מִשׁוּם וְיַחְפֵּר בָּאָר אַחֲרָת וְלֹא רְבוּ עֲלֶיהָ וְיִקְרָא שְׁמָה רַחֲבוֹת וְיֹאמְרוּ כִּי עֲתָה הַרְחִיב ה' לָנוּ וּפְרִינוּ בְּאֲרֵץ (טו ט-כ).

פרד"ם התורה

בְּאֲרַבְעָה דְרָכִים נִלְמְדַת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, בְּפִשְׁט, בְּרַמֵּז בְּדֶרֶשׁ וּבַסּוּד. אֲכַן, לֹא רָאִי זֶה כְּרָאִי זֶה, וְכָל אַחַת מִדְּרָכֵי הַלּוּמֵד מַעְלָתָהּ בְּמִקְוָמָה עוֹמְדָת, אֵף חֲלוּקוֹת הֵן זוֹ מִזוֹ כָּל אַחַת לְפִי חֲשִׁיבוֹתָהּ.

החיוב לעסוק בכל חלקי התורה

רַבְּנֵי זִיעַ"א כּוֹתֵב (מַעֲגִילֵי צְדָקָה, אוֹת ו"א), כִּי אֲדָם הַעוֹסֵק בְּפִשְׁטֵי הַתּוֹרָה בְּלִבָּד לֹא יִמְצָא מְנוּחַ לְנַפְשׁוֹ, וְהוּא מְכַבֵּה 'עֲקֵשׁ', כִּי אֵין לָךְ הַלְכָה שְׂאִין בָּהּ תְּלֵי תְּלִים שֶׁל מַחְלוּקוֹת וְסִתִּירוֹת, וְקִשָּׁה מֵאֵד לְעַמֵּד עַל בְּרִיָּה שֶׁל הַלְכָה. לְעַמַּת זֹאת, הַעוֹסֵק בְּדֶרֶשׁוֹת וּבְרַמְזִים, אֲמַנֵּם נֶצַל מִן הַמַּחְלוּקוֹת, אֵף עִדְוִין לֹא יָצָא מִן הַחֲשִׁכָה לְאוֹרָה, עַד שִׁיְבוֹא לְלַמֵּד אֶת סוּדוֹת הַתּוֹרָה הַעֲמֻקִּים מִנֵּי יָם, וְרַק בָּהֶם יִמְצָא מְרוּעַ וּמְנוּחָה, וְיִזְכֶּה לְאוֹר הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, שֶׁכֵּן דָּז עוֹלָה בְּגִימְטְרִיא 'אוֹר' (207).

באר כרמו לתורה

מַעֲתָה יֵשׁ לָנוּ לְלַמֵּד גַּם אֶת הַפְּסוּקִים הַעוֹסְקִים בְּעַנְוִן בְּאֵרוֹת יַצְחָק עַל זוֹ הַדְּרָךְ. וְיֵשׁ לְפָרֵשׁ, כִּי בְּכָל מְקוֹם שֶׁהִזְכִּירָה 'בָּאָר', הַכּוֹנֵה הִיא לְתוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, שֶׁהִיא מְקוֹר מִים חַיִּים. עַבְדֵי יַצְחָק עֲסָקוּ בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְחִפְּשׂוּ לְמַצָּא פֶתַח לְהִבִּין עֲמֻקֵי סוּדוֹתֶיהָ, וְלִכְּן 'חֲפָרוּ וּבְקִשׂוּ אֶת הַמְּבוּא לְלִמּוּד הַתּוֹרָה.

לימוד הפשט לכד - דרך עקש

אֲכַן, בְּתַחֲלָה הִיתָה חֲפִירָתָם בְּגֵר' - הַרוֹמֵזת לְלִמּוּד הַפְּשֵׁט, שֶׁכֵּן